

कर्मवीर शंकरराव काळे सह.साखर कारखाना लि.गौतमनगर
पो.कोळपेवाडी ता.कोपरगाव जि. अहमदनगर

जा.क्र./ऊस विकास/ १४७

दि.१४/०६/२०२१

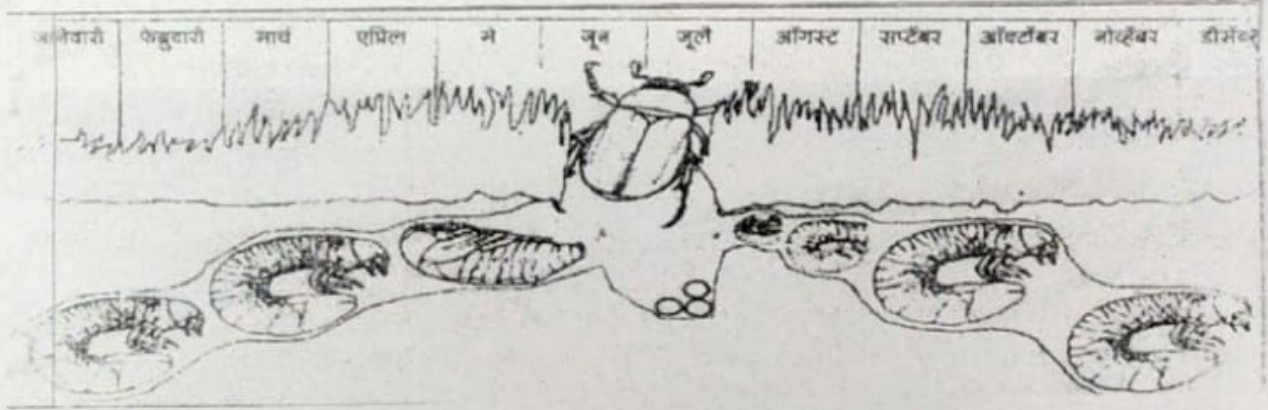
- परिपत्रक -

'हुमणी किड प्रादुर्भाव व उपाय योजना'

कारखान्याचे सर्व ऊस उत्पादक सभासद व 'क' वर्ग सभासदांना कळविण्यात येते की, कारखान्याचे कार्यक्षेत्रामध्ये हुमणी किडीचा प्रादुर्भाव दिसून येत आहे त्यामुळे ऊस उत्पादक शेतकरी यांना हुमणी किडीचा जीवनक्रम, नियंत्रण व त्याबाबतच्या जैविक, तांत्रिक, रासायनिक व इतर उपाय योजनांची माहिती अवगत असणे आवश्यक आहे. आवश्यक कार्यपध्दती अवलंबून हुमणी अळीचे एकात्मिक पध्दतीने नियंत्रण करणे गरजेचे आहे.

हुमणी किडीची ओळख :- आपल्या कार्यक्षेत्रातील जमिनीत ल्युकोफोलिस लिपिडोफ्लोरा आणि होलोट्रिकिया सेरेटा अशा दोन प्रकारच्या हुमणी आढळतात. ज्या ठिकाणी वळवाचा पाऊस होऊन गेला आहे अशा ठिकाणी हुमणीचे भुंगेरे मिलनासाठी जमिनी बाहेर पडतात. मिलनानंतर हे प्रौढ भुंगेरे ऊस पिकात व रिकाम्या जागेत अंडी घालतात. जुन महिन्याच्या दुस-या आठवड्यात जन्मलेली अळी ऊस व इतर पिकांची मुळे खाऊन मोठ्याप्रमाणात नुकसान करते. या स्थितीमध्ये हुमणीचे नियंत्रण करणे अवघड होते. यासाठी हुमणी अळीचा प्रादुर्भाव होण्याआधीची अवस्था म्हणजे प्रौढ भुंग्यावर माहे जुन मध्ये लक्ष केंद्रीत करणे आवश्यक आहे.

हुमणी किडीचे जीवनचक्र:- यामध्ये अंडी, अळी, कोष व भुंगेरे या चार अवस्था असतात.

भुंगेरे - विटकरी रंगाचे असतात, पंख जाड व टनक असतात, पाय तांबूस रंगाचे असतात, उडतांना घुंsss असा आवाज येतो. नर मादी मिलनानंतर भुंगेरे शेताशेजारील झाडा-झुडपांवर जाऊन बसतात. सुर्योदयापूर्वी पुन्हा जमिनीत घुसून बसतात.

अंडी - जमिनीत ४ इंच खोलवर मादी दररोज एक या प्रमाणे ६० दिवस अंडी घालते. अंडी ज्वारी किंवा मटकीच्या आकाराचे असतात. सुरुवातीला पांढरे नंतर तांबूस गोलाकार होऊन अंड्यातुन १० ते १५ दिवसांनी अळी बाहेर पडते.

अळी - पावसाळ्यात सुरुवातीला अंड्यातुन बाहेर आलेली अळी पांढरट असते. पहिली अवस्था २५ ते ३० दिवस, दुसरी अवस्था ३० ते ४५ दिवस आणि तिसरी अवस्था १४० ते १४५ दिवसांची असते. पुर्ण वाढ झाल्यानंतर अळी इंग्रजी सी (C) आकाराची असते, रंग पिवळसर पांढरा असतो, जबडा मजबूत असतो, डोळे तांबूस ते गडद तांबूस असतात.

कोष - या किडीचा कोष पांढरा असतो. ऑगस्ट ते मार्च या महिन्यात ती शेतात राहतात. कोषाभोवती मातीचे आवरण करून स्वसंरक्षण करते. कोषातुन बाहेर पडलेले भुंगेरे ४ ते ५ महिने जमिनीत सुप्त अवस्थेत राहतात. वळवाचा पाऊस पडल्यानंतर शेताभोवती असलेल्या झाडा-झुडपांवर गुजरान करतात. या भुंगे-यांचा काळ ९० ते ११० दिवसांचा असून एका वर्षात हुमणीची एक पिढी पुर्ण होते.

मागील पानावर/-

नुकसानीचा प्रकार-

हुमणी किडीची अळी ऊस पिकाला खूप उपद्रव पोहचवते. अळीचा कालावधी ५ ते ८ महिन्यांचा असतो आणि जमिनीत राहून ही अळी पिकाची मुळेच खाऊन टाकते. मुळे कुरतडून खाल्याने पिकांचे अन्न व पाणी घेण्याचे कार्यच बंद पडते. त्यामुळे पिकाच्या पानांचा रंग पिवळा पडू लागतो आणि कालांतराने ती पाने वाळून संपुर्ण झाड किंवा बेटच वाळून जाते. जास्त प्रादुर्भाव झालेल्या उसाचे बेट उपटले असता सहजपणे उपटून येते. त्यामुळे पिकांचे खूप मोठे नुकसान होते. अळी शिवाय प्रौढ भुंगेरे सुद्धा पिकाला हानीकारक ठरतात आणि हे भुंगेरे पिकाची पाने अर्धचंद्रकृती कुरतडतात. परंतु हे नुकसान त्यामानाने कर्मा प्रमाणात असते.

हुमणी अळीचे नियंत्रण -

जैविक नियंत्रण-

मेटारायझीयम व बिव्हेरिया एकरी प्रत्येकी २ लिटर याप्रमाणे ड्रिप किंवा शेणखत किंवा कंपोस्ट खतात मिसळून जमिनीत वापसा असतांना द्यावे. अथवा व्ही.एस.आय. निर्मित बी.व्ही.एम. प्रती एकरी २ लिटर ४०० लिटर पाण्यातून आळवणी किंवा ड्रिप मधुन द्यावे. अथवा ई.पी.एन. प्रती एकर १ लीटर २०० लीटर पाण्यामध्ये मिसळून आवळणी करावी किंवा निंबोळीपेंड, करंजपेंड व तंबाखू डस्ट तिन्ही एकत्र मिसळून एकरी २०० ते २५० किलो रासायनिक खत किंवा इतर खता बरोबर द्यावे.

तांत्रिक नियंत्रण-

ज्या ऊस उत्पादकांनी लागवड हंगाम सन २०१८-१९ (गळीत हंगाम सन २०१९-२०) मध्ये कारखान्याकडून उधारीने प्रकाश सापळे घेतलेले असतील ते सुस्थितीत करून त्या प्रकाश सापळ्यांचा (काम्बो ट्रॅप्स) वापर करणे किंवा प्रकाश सापळे उपलब्ध नसल्यास प्लाॅस्टिक घमेल्यात डिझेल व पाणी मिसळून त्यावर सांयकाळी ७ ते १० वेळेत इलेक्ट्रीक बल्प लावला असता रात्री हुमणी किडीचे भुंगेरे घमेल्यात जमा होऊन मरतात. हा उपाय जुन महिन्याच्या सुरुवातीला केल्यास प्रौढ अवस्थेतील भुंगेरे मरतात व पुढील काळात हुमणी अळीचा होणारा प्रादुर्भाव आपोआप नियंत्रणात येतो.

रासायनिक उपाय योजना-

जुन व जुलै महिन्यात जमिनीमध्ये फिप्रोनिल ०.३% (रिजेंट) दाणेदार किटकनाशक १० किलो.प्रती एकरी टाकावे आणि पिकाला पाणी द्यावे. हुमणीचा प्रादुर्भाव वाढल्यास क्लोरोपायरीफॉस (५०%) अधिक सायपरमिथ्रीन (५%) (हमला,कॅनॉन) एकरी २ लिटर किंवा क्लोथ्रिडयानील (५०%WDG) (डॅंटासु) १५० ग्रॅम किंवा इमीडाक्लोप्रोड (४०%) अधिक फिप्रोनिल (४०%) (लेसेंटा) १५० ग्रॅम प्रती एकरी २०० लिटर पाण्यातून आळवणी अथवा ड्रिप मधुन द्यावे.

इतर घरगुती उपाय योजना- एरंडी आंबवन सापळा-

२ किलो एरंडी बिया ठेचून त्यात ताक किंवा बेकरीतील २५ ग्रॅम इस्ट पावडर व ५० ग्रॅम बेसन पीठ एकत्र करून १ ते १.५ लिटर पाण्यात टाकून मिश्रण ढवळून घ्यावे तयार मिश्रण पसरट अंडाकृती मातीच्या मडक्यामध्ये दोन दिवस आंबवून घ्यावे. दोन दिवसानंतर मडके अर्धे होईल इतके पाणी मिश्रणात मिसळावे व मडक्याचे तोंड उघडे ठेवून मडके पिकामध्ये किंवा पिकालगतच्या झाडा-झुडपा खाली जमिनीत अर्धे पुरावे. या द्रावणात असंख्य प्रमाणात हुमणीचे प्रौढ भुंगेरे अडकून नष्ट होतात. एरंडी आंबवन सापळा हा मे व जुन महिन्याच्या पहिल्या पंधरवाड्यातील वळवाचा पाऊस झाल्यानंतर शेतात किंवा बांधावर झुडपाखाली मडके अर्धे उघडे राहिल असे पुरावे.

तरी कार्यक्षेत्रातील ऊस पिक हुमणी किड मुक्त करणेसाठी ऊस उत्पादकांनी वरील उपाय योजनांचा अवलंब करावा. त्याच प्रमाणे ऊस उत्पादकता व ऊस उत्पादन वाढीसाठी कारखान्यास सहकार्य करावे. या व्यतीरिक्त हुमणी किड नियंत्रणासाठी व अधिक माहितीसाठी कारखान्याचे ऊस विकास विभागाशी संपर्क साधावा.

आपला विश्वास
गि.ज.जगताप
कार्यकारी संचालक